

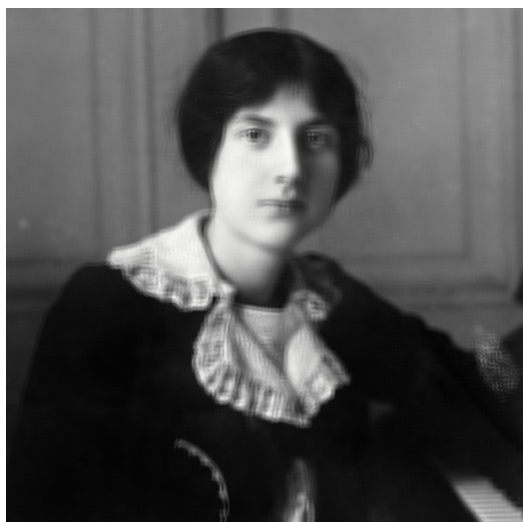
Ženy v hudbě Women in Music

Komorní koncert
21. června 2023 od 19.00
Chamber Concert
21 June 2023 at 7 PM

Slovo k programu About the Programme

Nadia Boulanger (1887–1979) a **Marie-Juliette „Lili“ Boulanger** (1893–1918) se narodily do prominentní, dobře situované pařížské rodiny, jejíž historii lemují působivé hudební i divadelní úspěchy. Otec Ernest (1815–1900) získal v roce 1835 slavnou Prix de Rome (Římskou cenu), matka Raïssa (1858–1935) byla údajně ruskou šlechtičnou, jež se s manželem se seznámila jako jeho studentka zpěvu na pařížské konzervatoři. Vzali se v roce 1877 (podle Léonie Rosenstiel, autorky životopisu Nadii Boulanger, však existuje i možnost, že pár nikdy nebyl oficiálně sezdán). Ernestovi bylo dvaadesát, Raïsse devatenáct. Mezi přátele rodiny Boulangerových patřili Gounod, Saint-Saëns, Fauré, Dupré a mnoho dalších významných francouzských hudebníků. Nadia a Lili tedy vyrůstaly v hudebně a intelektuálně stimulujícím prostředí, takže úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat. Zatímco Nadia znala údajně v deseti letech nazpaměť oba díly Bachova *Dobře temperovaného klavíru*, Lili už ve dvou letech odhalila dar absolutního sluchu a v pěti začala společně se svou sestrou navštěvovat hudební lekce na pařížské konzervatoři.

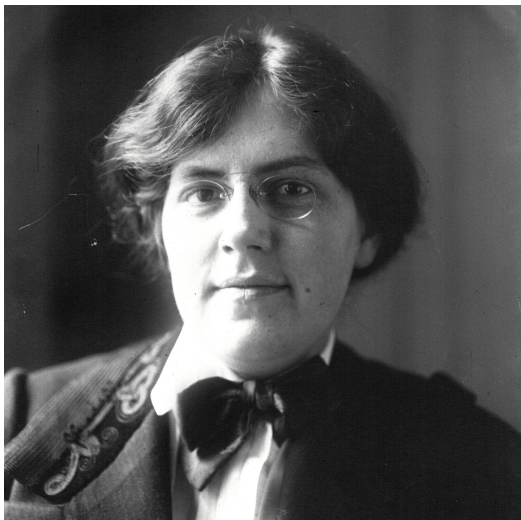
Lili Boulanger © Henri Manuel

Marie-Juliette „Lili“ Boulanger

Píseň **Le retour** (Návrat) napsala Lili Boulanger v roce 1912, kdy byla oficiálně přijata na pařížskou konzervatoř. Ve stejném roce se poprvé pokusila získat slavnou Prix de Rome, kvůli nemoci však musela od soutěže odstoupit. O rok později si již došla pro jasné vítězství a stala se první ženou v historii, která tuto náročnou soutěž vyhrála; navíc se jí to podařilo stejně jako jejímu otci v devatenácti letech. Píseň *Le retour* odráží její vřelý, lyrický styl a zálibu v chromatické. Svým charakterem připomíná rané písně Clauda Debussyho, který měl hudbu Lili Boulanger rád a o její tvorbě mluvil jako o hudbě „vlnící se s grácií“. Píseň **Dans l'immense tristesse**

(V nesmírném smutku) vznikla o čtyři roky později v roce 1916 a poznamenaly ji válečné útrapy a stále se zhoršující Liliino zdraví. Temná zvukomalba, disonance i neúprosné ostinato – takové hudební prostředky zvolila Lili Boulanger pro vykreslení truchlící matky nad hrobem

dítěte, jejíž žal se v samotném závěru rozplyne v citaci francouzské ukolébavky. Život Lili Boulanger se uzavřel o dva roky později v roce 1918. Bylo jí pouhých dvacet čtyři let.

Nadia Boulanger

Nadia Boulanger

Nadia Boulanger přežila svou sestru o neuvěřitelných šedesát jedna roků. Smrt milované sestry ji však silně poznamenala a urychlila její odchod ze skladatelské scény, kdy sama – optikou Liliina skladatelského talentu – označila svou vlastní tvorbu za „zbytečnou“ a začala se věnovat jen činnosti dirigentské a pedagogické. V roce 1920 se stala profesorkou skladby na École normale de musique v Paříži a vyučovala rovněž na Les écoles d'art américaines de Fontainebleau. Během druhé světové války žila ve Spojených státech, kde mimo jiné vedla kompoziční kurzy na Juilliard School a na Radcliffe a Wellesley Colleges v Massachusetts. Po návratu do

Paříže se v roce 1950 stala ředitelkou The American Conservatory of Paris. Jejími žáky byla řada významných skladatelů a hudebníků: Aaron Copland, Jean Françaix, Darius Milhaud, Daniel Barenboim, Dinu Lipatti, Virgil Thomson nebo Philip Glass. Konzultoval s ní dokonce i Leonard Bernstein (tehdy mu již bylo přes padesát let) a významní skladatelé jí svěřovali premiéry svých děl (např. Aaron Copland nebo Igor Stravinskij). Nadia Boulanger byla první ženou, která dirigovala celovečerní program s Královskou filharmonií v Londýně (1937) a první ženou, která kdy dirigovala Newyorské filharmoniky a orchestry v Bostonu a ve Filadelfii (1938). Dostalo se jí mnoha poct, včetně čestného doktorátu Harvardovy univerzity.

Píseň **L'échange** (Výměna) z roku 1922 na slova Camilla Mauclaira (1872–1945) patří k jejím posledním skladbám. Mauclair – spisovatel, básník, esejista, životopisec a literární, hudební a výtvarný kritik – byl členem pařížské umělecké scény Belle Époque (období 1890–1914). Jeho poezie má většinou pochmurnou atmosféru a zpracovává téma proměňující se lásky. Boulanger se s Mauclairem znala zřejmě již od roku 1914. Vzájemná korespondence uložená ve Francouzské národní knihovně vypovídá o vývoji jejich přátelství, jež vyústilo v kompozici písní *Doute* (Pochybnost), *L'échange* (Výměna), *Au bord de la route* (Na kraji cesty), *Le couteau* (Nůž) a *Chanson* (Píseň) na texty z Mauclairovy sbírky *Le sang parle* (Krev mluví). *L'échange* vypráví o ženě, jež dá své srdce alkoholikovi: „Výměna, smutná výměna, prsten ze železa za prsten ze zlata.“

EN

Nadia Boulanger (1887–1979) and **Marie-Juliette "Lili" Boulanger** (1893–1918) were born into a prominent, well-situated Parisian family with a history of impressive musical and theatrical achievements. Their father Ernest (1815–1900) won the famous Prix de Rome in 1835. Their mother Raïssa (1858–1935) was reportedly a Russian noblewoman and met Ernest Boulanger as his vocal student at the Paris Conservatoire. They married in 1877 (according to Nadia Boulanger's biographer Léonie Rosenstiel, there is also the possibility that the couple were never officially married). Ernest was sixty-two, Raïssa nineteen.

The Boulanger family's friends included Gounod, Saint-Saëns, Fauré, Dupré and many other important French musicians. Nadia and Lili thus grew up in a musically and intellectually stimulating environment, and their successes did not take long to come. While Nadia reportedly knew both parts of Bach's *Well-Tempered Clavier* by heart at the age of ten, Lili discovered the gift of perfect pitch at the age of two, and at five began taking music lessons with her sister at the Paris Conservatoire.

Lili Boulanger wrote the song **Le retour** (The Return) in 1912, when she was officially admitted to the Paris Conservatoire. In the same year, she made her first attempt to win the famous Prix de Rome, but had to withdraw from the competition due to illness. A year later, she had already claimed a clear victory and became the first woman in history to win this demanding competition, at the age of nineteen just as her father had done. The song *Le retour* reflects her warm, lyrical style and penchant for chromaticism. Its character is reminiscent of the early songs of Claude Debussy, who loved Lili Boulanger's music and referred to it as "undulating with grace". The song **Dans l'immense tristesse** (In Immense Sorrow) was written four years later in 1916, marked by the hardships of war and Lili's ever-deteriorating health. With dark sonorities, dissonances and relentless ostinato – these musical devices were used by Lili Boulanger to portray a grieving mother over the grave of her child, whose grief dissolves in the very end in a quotation of a French lullaby. Lili Boulanger's life came to a close two years later in 1918, when she was only twenty-four years old.

Nadia Boulanger outlived her sister by an incredible sixty-one years. The death of her beloved sister, however, marked her deeply and precipitated her departure from the composing scene, when she herself – through the lens of Lili's compositional talent – described her own work as "useless" and began to devote herself entirely to conducting and teaching. In 1920 she became professor of composition at the École normale de musique in Paris and also taught at Les écoles d'art américaines de Fontainebleau. During the Second World War she lived in the United States, where, among other things, she taught composition courses at the Juilliard School and at Radcliffe and Wellesley Colleges in Massachusetts. Returning to Paris in 1950, she became director of The American Conservatory of Paris. Her pupils included many important composers and musicians, including Aaron Copland, Jean Françaix, Darius Milhaud, Daniel Barenboim, Dinu Lipatti, Virgil Thomson and Philip Glass. Even Leonard Bernstein (then already over fifty years old) consulted with her. Important composers entrusted her with the premieres of their works (e.g. Aaron Copland or Igor Stravinsky). Nadia Boulanger was the first woman to conduct a full-length programme with the Royal Philharmonic Orchestra in London (1937) and the first woman ever to conduct the New York Philharmonic and the Boston and Philadelphia orchestras (1938). She received many honours, including an honorary doctorate from Harvard University. The 1922 song **L'échange** (The Exchange), set to words by Camille Mauclair (1872–1945), was one of her last compositions. Mauclair – a writer, poet, essayist, biographer, and literary, musical, and art critic – was a member of the Belle-Époque art scene (1890–1914) in Paris. His poetry usually has a sombre atmosphere and deals with the theme of changing love. Boulanger had apparently known Mauclair since 1914. Their correspondence, deposited in the French National Library, tells of the development of their friendship, which resulted in the composition of the songs *Doute* (Doubt), *L'échange* (Exchange), *Au bord de la route* (On the edge of the road), *Le couteau* (The knife) and *Chanson* (Song) to texts from Mauclair's collection *Le sang parle* (Blood speaks). *L'échange* tells the story of a woman who gives her heart to an alcoholic: "Exchange, sad exchange, iron ring for gold ring."

Sláva Vorlová

Sláva Vorlová

Sláva Vorlová (rozená Miroslava Johnová, 1894–1973), známá také pod pseudonymem Mira Kord, patří bezesporu k nejvýznamnějším českým skladatelkám 20. století. Ve třicátých letech provozovala v Praze se svým manželem hudební salon a sama aktivně komponovala až do let sedmdesátých. Její tvorba se zdaleka nesoustředila jen na drobné, komorní formy, které uslyšíme dnes večer, ale pronikala i do oblasti opery, sborů a skladeb pro neobvyklá nástrojová obsazení. Její *Koncert pro basklarinet a smyčce op. 50* je například považován za první koncert pro tento nástroj v dějinách hudby. Písňový cyklus **Stesk op. 13**

se váže k době, kdy Slávu Vorlovou dostihl krutý osud. V poslední den druhé světové války 8. května 1945 byla svědkem brutální popravu svého manžela Rudolfa Vorla nacisty. Po této události upadla na jeden rok do stavu totální duševní deprese a tvůrčí agonie, než se jí v roce 1946 dostala do rukou básnická sbírka *Stesk* Olgy Scheinpflugové (1902–1968), ve které se autorka v roce 1938 vypsala ze ztráty manžela Karla Čapka. „Až ta malá knížka dokázala, že jsem v několika dnech měla cyklus deseti písní hotov. Byly to dny těžké a písně byly mým vykoupením,“ zapsala si Sláva Vorlová. „Obsah písní je stesk jednoduchý a přece složitý, sladký i hořký zároveň, ničící srdce i rozum, potácející se prázdným domem a vesmírem zároveň. Přiznám se, že jsem chtěla napsat písně na vlastní slova a črty byly – jak byly hrozně podobné *Stesku* Sch. Byly to však jen poznámky a tady najednou jsem našla již hotové dílo.“ Cyklus dokončený 2. srpna 1946, který Slávu Vorlovou přivedl zpět k tvůrčí činnosti, využívá mnoha metafor: křížové cesty jako metafory lidského života nebo ukolébavky, která „uspává ztracenou lásku, jež zemřela mučednickou smrtí“. Na koncertě zazní z cyklu *Stesk* výběr šesti písní z deseti. Původní básnická sbírka Olgy Scheinpflugové čítá dvacet devět básní.

Tři písně pro střední hlas a klavír op. 2 na vlastní texty Slávy Vorlové z roku 1934 patří mezi její rané opusy, které vytvořila ve třicátých letech poté, co se po patnáctiletém působení v kloboučnické firmě svého manžela vrátila zpět ke komponování. Ve třech miniaturách, které tak trochu připomínají japonské haiku, otevřela témata, která ji provázela i v pozdějších letech. V písni *Skleněná stěna* sleduje komunikační bariéry. *Úzká cesta* mluví o soužití muže a ženy, kde žena podléhá vroucí lásce svého protějšku natolik, že se zcela promění. Poslední píseň je pak hluboké vyznání hudbě, jež „zapomnění dává, neboť ona je láskou v celém žití nejmocnější“.

Stručné úvahy op. 89 na slova Miroslava Holuba (1923–1998) jsou naopak opusem pozdním z roku 1971. Jsou zkomponovány pro dva hlasy, které společně přemýšlí a navzájem se myšlenkově doplňují. Píseň *Stručná úvaha o plotu* popisuje absurditu rozdělování společného prostoru jakoukoliv zábranou, a nastoluje tak opět téma mezilidské bariéry. *Stručná úvaha o potopě* řeší utápění se ve vlastních slovech. A ve třetí písni – *Stručné úvaze o smíchu* – se dochází k poznání, že se smějeme hlavně proto, „aby nebylo slyšet, jak se pořád někdo směje nám“.

EN

Sláva Vorlová (born Miroslava Johnová, 1894–1973), also known under the pseudonym Mira Kord, is undoubtedly one of the most important Czech composers of the 20th century. In the 1930s, she ran a music salon in Prague with her husband and continued to compose actively herself until the 1970s. Far from concentrating only on the small, chamber forms we will hear tonight, her work extended into opera, choral works and compositions for unusual instruments. Her *Concerto for Bass Clarinet and Strings, Op. 50*, for example, is considered the first concerto for this instrument in the history of music. The song cycle **Nostalgia, Op. 13**, relates to the time when Sláva Vorlová was struck by a cruel fate. On the last day of the Second World War, 8 May 1945, she witnessed the brutal execution of her husband Rudolf Vorel by the Nazis. After this event, she fell into a state of total mental depression and creative agony for a year, until in 1946 she came into possession of Olga Scheinpflugová's (1902–1968) collection of poems, *Stesk* (Nostalgia), in which the author wrote about the loss of her husband Karel Čapek in 1938. "It was only that little book that proved that in a few days I had completed a cycle of ten songs. Those were difficult days and the songs were my redemption," wrote Sláva Vorlová. "The content of the songs is a longing simple and yet complex, sweet and bitter at the same time, destroying the heart and the mind, staggering through the empty house and the universe at the same time. I confess that I wanted to write the songs to my own words and the lines were – as they were extremely similar to Sch. But they were only notes, and here suddenly I found a finished work." Completed on 2 August 1946, the cycle that brought Sláva Vorlová back to creative activity uses many metaphors: the Stations of the Cross as a metaphor for human life, the lullaby that "lulls to sleep the lost love that died a martyr's death". The concert will feature a selection of six of the ten songs from the cycle *Nostalgia*. Olga Scheinpflug's original collection of poetry comprises twenty-nine poems.

Sláva Vorlová's **Three Songs for Mezzo-Soprano and Piano, Op. 2** on her own lyrics from 1934 are among her early opuses, written in the 1930s after she returned to composing after fifteen years in her husband's hat company. In three miniatures that are somewhat reminiscent of Japanese haiku, she opened up themes that would continue to haunt her in later years. In the song *The Glass Wall*, she traces communication barriers. *The Narrow Path* speaks of the coexistence of a man and a woman, where the woman succumbs to the fervent love of her counterpart to the point that she is completely transformed. The last song is then a profound confession to the music that "oblivion gives, for it is love most powerful in all life".

Brief Reflections, Op. 89, on the words of Miroslav Holub (1923–1998), on the other hand, is a late opus from 1971. They are composed for two voices that think together and complement each other in thought. The theme is again interpersonal barriers in the song *Brief Reflection on the Fence*, which describes the absurdity of dividing a common space by any barrier. *A Brief Reflection on the Flood* addresses drowning in one's own words. And in the third song, *A Brief Reflection on Laughter*, we come to the realisation that we laugh mainly "so that we won't hear someone laughing at us all the time".

Vítězslava Kaprálová © Kaprálová Society

Vítězslava Kaprálová

Tvorbu **Vítězslavy Kaprálové** (1915–1940) zčásti představil již [zahajovací koncert cyklu Ženy v hudbě](#). Dnes máme vzácnou příležitost seznámit se s její tvorbou komorní, konkrétně s písní, ke které měla – díky rodinnému prostředí – velmi blízko. Postupně zazní **Dvě písně na slova R. Bojka op. 4**, cyklus **Jablko s klína op. 10** na texty Jaroslava Seiferta (1901–1986) a píseň **Leden** z roku 1933 napsaná pro vyšší hlas a komorní ansámbl ve složení flétna, dvoje housle, violoncello a klavír na text Vítězslava Nezvala (1900–1958).

Ve *Dvou písních na slova R. Bojka pro zpěv a klavír op. 4* poprvé zaznívá skladatelčin mistrný klavírní doprovod, jímž dovedla tak účinně podpořit vokální linii svých písní. *Dvě písně* také dobře ilustrují, jakou poezii Kaprálová v té době zhudebňovala. V tomto případě se jednalo o lyriku dnes již málo známého autora, užívajícího pseudonym R. Bojko (vlastním jménem Alois Horák, 1877–1952), jehož tvorbu ovlivnila poezie Otokara Březiny (1868–1929). Kaprálová se s Bojkovými texty s největší pravděpodobností seznámila prostřednictvím otce, který zhudebnil několik jeho veršů v závěru svého smyčcového kvartetu s barytonovým sólem z roku 1927 (tiskem vyšel u Oldřicha Pazdířky pouhý rok před vznikem *Dvou písní*). Kaprálová obě písně komponovala v létě 1932, před nástupem do třetího ročníku oboru skladby na brněnské konzervatoři. První z nich, *Jitro*, se v jejím podání stává vášnivou oslavou letního rána, „světla rozsévače a rosy“. S jásavou náladou *Jitro* kontrastuje tklivá atmosféra druhé písně *Osiřelý*. Ranní atmosféru vystřídala letní noc, k níž sedmnáctiletou skladatelku inspiroval básnický obraz „jde bílý měsíc po lukách“ a „stříbrné paže bílých řek se zvedly pro hvězd polibek“, společně s naléhavostí refrénu „Ó, bych Tě měl zde na dosah“ (Zdroj: Hartl, Karla, *Vítězslava Kaprálová: Tematický katalog skladeb a korespondence s nakladateli*, Praha: Český rozhlas, 2020).

Z poezie Jaroslava Seiferta si Kaprálová obzvláště oblíbila *Jablko s klína*; pět ze šesti Seifertových básní, které postupně zhudebnila, pochází právě z této básnické sbírky. Čtyři z nich pak tvoří skladatelčin stejnojmenný písňový cyklus. Jako první zhudebnila na jaře 1934 *Píseň na vrbovou píšťalku*, jedinou prokomponovanou píseň cyklu. Teprve o dva roky později, na podzim 1936, se Kaprálová k Seifertově sbírce vrátila a napsala na její texty další tři písně, všechny strofické. Cyklus *Jablko s klína* je pozoruhodný různorodostí nálad i proměnlivostí výrazových hudebních prostředků, jimiž Kaprálová dokáže vystihnout povahu básnických textů: dobře to dokumentuje zvláště píseň *Bezvětrí* (původním názvem *V bezvětrí*), jejíž fantaskní imaginaci Kaprálová vyjadřuje obdobnými hudebními prostředky (uvolněnou tonalitou sekce A). Jinou kompoziční technikou zase vytváří odevzdaný smutek *Ukolébavky*, jejíž text jistě nevybrala náhodně. Podobně autobiografické rysy nalezneme v celé řadě skladatelčiných písní, od první písně *Potkali se včera lidé dva* až po poslední píseň *Dopis* (Zdroj: Hartl, Karla, *Vítězslava Kaprálová: Tematický katalog skladeb a korespondence s nakladateli*, Praha: Český rozhlas, 2020).

Leden je pozoruhodná skladba, která zaujímá v písňové tvorbě Vítězslavy Kaprálové významné postavení, třebaže nebyla za skladatelčina života provedena, a Kaprálová

ji dokonce ani nezařadila do seznamu svých děl. Takový nezáměr je z dnešního pohledu nepochopitelný, protože neznáme mnoho písní, které by hudebními prostředky tak dokonale reflektovaly surrealistickou poezii. Vše je tu podřízeno básníkovu textu, včetně zpěvu, jenž hraje roli jednoho z nástrojů, sugestivně vykreslujících imaginaci básně Vítězslava Nezvala (1900–1958). Píseň vznikla v březnu 1933, kdy Kaprálová studovala třetí ročník kompozičního oddělení brněnské konzervatoře (Zdroj: Hartl, Karla, *Vítězslava Kaprálová: Tematický katalog skladeb a korespondence s nakladateli*, Praha: Český rozhlas, 2020).

EN

The work of **Vítězslava Kaprálová** (1915–1940) was partly presented in the [opening concert of the Women in Music series](#). Today, we have a rare opportunity to get acquainted with her chamber music, specifically with her songs, to which – thanks to her family background – she was very close. The concert will consist of **Two Songs on the Words of R. Bojko, Op. 4**, the cycle **Apple from the Lap, Op. 10**, on texts by Jaroslav Seifert (1901–1986), and the song **January** from 1933, written for a higher voice and chamber ensemble consisting of flute, two violins, cello and piano on a text by Vítězslav Nezval (1900–1958).

In *Two Songs for voice and piano on poems of R. Bojko, Op. 4* one can hear, for the first time, the composer's masterful piano accompaniment, which she used so effectively to underline the vocal lines of her songs. They also provide a good example of the type of texts that she chose to set to music at the time. In this case, it was the lyricism of a since-forgotten author using the pseudonym R. Bojko (first name Alois Horák, 1877–1952) whose poetry was influenced by the main representative of Czech symbolism, Otokar Březina (1868–1929). Kaprálová probably became acquainted with Bojko's poetry through her father who in 1927 set to music a few of Bojko's verses at the end of his *String Quartet with Baritone Solo*; the quartet was published by Oldřich Pazdírek only a year before Kaprálová composed *Two Songs*. She composed both songs during the summer of 1932, prior to beginning her third year of composition studies at the Brno Conservatory. The first of the songs, *Jitro* (Morning), is a passionate celebration of summer morning, the "sower of light and dew". "Jitro's" jubilant mood contrasts with the melancholic yearning of the second song, *Osiřelý* (Orphaned). The scene has changed from summer morning to summer night in which "the white moon goes along the meadows" and "the silvery arms of white rivers arose for a kiss from the stars" – that is the image that, together with the urgency of the chorus "Oh, were I to have you here within reach", inspires the seventeen-year-old composer. (Source: *Vítězslava Kaprálová: Thematic catalogue of compositions and correspondence with publishers*. Prague: Czech Radio, 2020)

Kaprálová loved Jaroslav Seifert's poetry, especially his *Jablko s klína* (An Apple from the Lap). Five of the six poems by Seifert, which inspired her song-writing over the years, belong to this poetry collection; four of the five then form her eponymous song cycle. She first set to music, in spring 1934, his *Píseň na vrbovou písťalku* (Song on the Willow Fife) the only through-composed song of the cycle. Two years later, in autumn 1936, Kaprálová returned to Seifert's collection and composed three additional songs on his texts, all in ternary form. *An Apple from the Lap* songs are remarkable for the range of moods generated by the variability of expressive musical means conceived to capture the character of the original poems. One prime example is the song *Bezvětrí* (Calm) whose illusive imagination is created by similar means in music (ambiguous tonality of section A). An entirely different compositional technique was used to express the quiet, resigned sadness of *Ukolébavka*

(Lullaby). The text of the song was not chosen accidentally; indeed, autobiographical features can be found in most of Kaprálová's songs, from her first song *Potkali se včera lidé dva* (Two People Met Yesterday), of 1931, to her last song *Dopis* (Letter), of 1940. (Source: Hartl, Karla. *Vítězslava Kaprálová: Thematic catalogue of compositions and correspondence with publishers*. Prague: Czech Radio, 2020)

January is a remarkable composition that occupies an important place among Kaprálová's songs, although it was not performed during the composer's lifetime and Kaprálová did not even include it in her list of works. Such a conspicuous disregard seems incomprehensible today, for there are not that many songs that reflect surrealist poetry by musical means so perfectly. Everything in this composition is subordinated to the suggestive imagination of Nezval's poem, including the voice that plays a role as one of the instruments. Kaprálová composed *January* in March 1933, during the third year of her studies at the Brno Conservatory. (Source: Hartl, Karla. *Vítězslava Kaprálová: Thematic catalogue of compositions and correspondence with publishers*. Prague: Czech Radio, 2020)

Alma Mahler

Alma Mahler

Poslední skladatelkou dnešního večera je **Alma Mahler** (1879–1964), žena spojená s mnoha slavnými muži – Gustavem Klimtem, Alexandrem Zemlinským, Waltrem Gropiusem, Franzem Werfelem a samozřejmě s Gustavem Mahlerem. Alma však byla mnohem víc než jen pasivní múzou. Vedle nadání literárního byla obdarována i talentem hudebním, který rozhodně stojí za pozornost. Když se ve svých dvaadvaceti letech provdala za Gustava Mahlera, byla jím přinucena vzdát se svých uměleckých ambicí ve prospěch jejich vztahu, čehož Mahler zřejmě později zalitoval, když se mu Alma začala i z tohoto důvodu lidsky vzdalovat. Proto

na sklonku svého života sám tuto podmínku přehodnotil, a dokonce se v roce 1910 zasadil o úpravu a publikování několika Alminých písní ve vídeňském nakladatelství Universal Edition. **Čtyři písně** Almy Mahler, které zazní dnes večer, vyšly až po Mahlerově smrti v roce 1915, kompozičně však spadají do let 1901 až 1911 a stejně jako první svazek vydaný roku 1910 nesou všechny stylové znaky pozdního romantismu.

EN

The last woman composer of the evening is **Alma Mahler** (1879–1964), a woman associated with many famous men – Gustav Klimt, Alexander Zemlinsky, Walter Gropius, Franz Werfel and of course Gustav Mahler. But Alma was much more than a passive muse. In addition to her literary talents, she was also blessed with a musical talent that is worthy of note. When she married Gustav Mahler at the age of twenty-two, she was forced by him to give up her artistic ambitions in favour of their relationship, something Mahler apparently later regretted when Alma began to grow humanly distant from him for this reason as well. So, towards the end of his life, he himself reconsidered this condition, and in 1910 he even advocated the

editing and publication of several of Alma's songs in the Vienna publishing house Universal Edition. **The Four Songs** by Alma Mahler that will be performed tonight were published after Mahler's death in 1915, but in terms of composition they date from 1901 to 1911 and, like the first volume published in 1910, bear all the stylistic hallmarks of late Romanticism.

Text: Iva Nevoralová and Karla Hartl

English translation by Radim Targosz and Karla Hartl